

V cerkvi sv. Petra in Pavla na Ptujju je nastopil ruski zbor Smolni na zadnjem izmed petih slovenskih koncertov. (Črtomir Goznik)

To pa je že zvezdnitvo!

Ruski cerkveni zbor Smolni na festivalu Arsana

MITJA GOBEC

V torek zvečer se je v cerkvi sv. Petra in Pavla na Ptujju predstavil ruski cerkveni zbor Smolni iz Sankt Peterburga. Ptujski koncert je bil zadnji v nizu petih po Sloveniji. Dirigiral je Vladimir Beglecev. Zbor sestavljajo pretežno solopevci ali študentje solopetja, kar je za ubranost in zvok zbora tvegano. Zato so v spored nanizali kar enajst skladb (od šestnajstih) s solisti. Tako da pravega vtisa o zvoku zbora samega niti nismo dobili. Zbor je predstavil zelo ozko zastavljen spored. Kar devet pesmi je bilo delo istega prirejevalca (Daria Malygina), kar je ustvarilo občutek enoličnosti. Zapeli so tudi dve zabavni skladbi (the Beatles in Deep Purple), kar pa zaradi načina njihovega petja niti približno ni bilo podobno izvirnikom, da ne govorim o slabi dikiciji angleščine. Edina in samcata pohvala gre gotovo izvedbi fragmentov iz Rahmaninovich Večernic. Tu so prišli do izraza veliki obsegi pevcev (zlasti basistov) in solistke ter velik dinamičen razpon, s katerim zbor razpo-

laga. Na splošno je bil zvok zbora zlit le v pianu in do srednje dinamike, v višji pa so prevladovali soprani in svetli tenorji. Alti so žal bili v podrejenem položaju. Sledila je vrsta podobnih si obdelav ljudskih pesmi (D. Maligyna). Tu je dirigent s svojim ne navadnim dirigiranjem in grimasami hotel vzbuditi pozornost pri poslušalcih, namesto da bi se posvetil zboru. Rezultat je bil, da so se izvedbe majale po vertikali.

Menim, da je velikanska škoda, da se organizatorji (Ljubljana Festival) niso dogovorili z dirigentom za tehtnejši spored: predstavitev ruske pravoslavne in romantične glasbe ali glasbe 20. stoletja. Spored je bil namreč preračunan na vsečnost in zunanji učinek. Ob koncertu tega zbora lahko mirno rečemo, da so glasbeni okus in izvedbe kakih dvajsetih slovenskih zborov daleč nad tem, kar smo slišali! Dirigent si je tudi dovolil, da je brez napovedi spreminjal spored, oz. da nekaterih skladb iz koncertnega lista sploh ni izvedel. Tudi izvedba Pahorjeve Pa se sliš' je bila nedodelana in mimo partiture. Zadnji dodatek: lepljenka Kalinke in treh popačenih arij Verdija in Puccinija je mejila na kič. To pa je že zvezdnitvo!

Jutri Medeja Tomaža Pandurja na dubrovniških poletnih igrah

Od 11. do 13. septembra na Festivalu Ljubljana

MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

63. Dubrovniške poletne igre so letos med svoje osrednje gledališke produkcije uvrstile Medejo slovenskega režiserja **Tomaža Pandurja** v izvedbi HNK Zagreb. Druga premiera letošnjih iger bo jutri zvečer Evripidova klasika v Pandurjevi režiji na trdnjavi Lovrijenac. Predstava je nastala v koprodukciji med Dubrovniškimi poletnimi igrami, Hrvatskim narodnim gledališčem – HNK in Pandur Theatrer's

Evripid je "najbolj tragičen od vseh antičnih pesnikov", kot ga je označil Aristotel. "Nenadkriljiv je pri obdelovanju občutij, ki prerastejo v neobvladljive strasti. Njegova Medeja je barbara, maščevalka, zločinka, a predvsem ženska. Je žena - tujka, nesprejeta, prezrta, zamočvana, marginalizirana, drugačna, a vedno sama svoja. Zavržena, ponižana in zrinjena v kot, zada končni udarec. Odpove poslušnost, kaznuje soproga s tem, ko kaznuje sebe. Njen zločin je najstrašnejše dejanje barbarske brezčutnosti: ubije lastne otroke. V svojem trpljenju izobčenosti," pravi Tomaž Pandur, "držno izziva velike in svete ideje in vrednote družbe. Medeja je neverjetno sodoben lik, njena zgodba pa aktualna tudi po 3000 letih. Medejina zgodba je v temelju tragedija nesrečne ljubezni, zgodbe Korusa ob njej pa so zgodbe o politiki, zgodovini, oblasti, vojnah, olimpijadah, zlatem runu, vladarjih, mestih, lokalnih kultih, magičnih ritualih in legendah. Medejin duh se sprašuje, zakaj je Jazon sploh izplul proti Kolhidi, ne da bi ugotovil, v čem so Argonavti pogrešili. A odgovora ni...

Ekipe predstave Medeja pred jutrišnjo premiero na dubrovniškem Lovrijencu

In prav zato se tako pogosto vračam k velikim temam. Vračam se k Dantejevi Božanski komediji, vračam se k temam, ki me preganjajo vse življenje, vračam se k Dostojevskemu, k Shakespeareju. Iskanje zlatega runa in Medejina zgodba je ena ključnih, velikih tem naše civilizacije in vsak dan, vsak večer se znova vrača v duhu časa in prostora. Tako je tudi naša dubrovniška Medeja.

Označuje jo nova režijska in dramaturška konceptualizacija, radikalna v pristopu – skladna s časom, v katerem živimo, z barvami Mediterana, skladna z igralko **Almo Prica**, predstavlja svojo novo režijsko konceptualizacijo Medeje Tomaž Pandur. Tekst je adaptiral **Darko Lukić**, dramaturgijo podpisuje **Livija Pandur**, scenografija je delo hrvatsko-avstrijskega dizajnerskega kolektiva Numen, kostumografija je **Danica Dedijer**, glasbo podpisuje slovenski duo Silence - **Boris Benko** **Primož Hladnik**, video je delo **Dorijana Kolundžije**, za fotografije je zaslu-

žen **Aljoša Rebolj** oblikovalec svetlobe je **Andrej Hajdinak**. Festivalski dramski ansambel vodi Alma Prica kot Medeja, njenega soproga Jazona igra **Bojan Navojec**, čuvaj zlatega runa je **Livio Badurina**, Fera igra **Ivan Glowatzky**, Mermerja **Romano Nikolić**, Egeja **Damir Markovina**.

Vse predstave od jutri do 7. avgusta so razprodane. Od 11. do 13. septembra bo Pandurjeva Medeja gostovala na Festivalu Ljubljana, nato se seli v HNK Zagreb.

Dubrovniške poletne igre, ki že tradicionalno potekajo med 10. julijem in 25. avgustom, tudi letos ponujajo svoje odre in prizorišča v renesančnem mestnem jedru več kot 2000 umetnikom z vsega sveta. Predvideno je več kot 70 dramskih, glasbenih, plesnih, folklornih in drugih prireditev. Organizatorji so se odločili, da bodo letos na dramski program uvrstili tudi uspešnico Kralj Ojdpiv v režiji **Eduarda Milerja**.

Kritika razstave

Lepa igra

Mednarodna skupinska razstava v Mestni galeriji Ljubljana

KAJA KRANER

Skupinska razstava Lepa igra, ki združuje umetniška dela s skupno referenco na nogomet, je časovno sovpadla z Evropskim prvenstvom v nogometu, tako da si je bilo ob otvoritvi razstave zraven performansa Yurija Leidermana in projekta Esada Babačića mogoče ogledati tudi neposreden prenos polfinalne tekme. Razstava, kot pojasnjuje kuratorica Alenka Gregorič, nima pretenzij biti globlji razmislek o primerjavi umetnosti in nogometa, estetiki športa, ali celo poskusu preizpraševanja teze filozofa Wolfganga Welscha, da sodobni šport nima zgolj estetskih dimenzij (je estetiziran), temveč ga je pravzaprav mogoče razumeti kot

umetnost. Šport in umetnost namreč, kot ugotavlja Welsch, v veliki meri služita podobnim funkcijam, ter sta si sploh sorodna v celi seriji aspektov, razen v enem: sodobni šport je dejansko umetnost za vsakogar.

Kot že izpostavljeno, tovrstni razmisleki niso botrovali nastanku razstave, ki pa istočasno (znova besede kuratorice) ne želi biti "Google razstava", ki bi enostavno sopostavljala dela s skupno temo. Na tem mestu se torej predpostavlja nekakšen "magic touch" kuratorja/ice, ki ne bo enostavno formalno skolažiral/a "umetniških fragmentov", temveč se bodo fragmenti na neki točki spojili v nerazločljivo celoto, ki bo mnogo več kot zgolj spevek, seštevek sestavnih delov. Gre seveda za klasično ideologijo ("alkimijo") umetniškega ustvarjalnega postopka, ki je v tem primeru pač v rokah kuratorice (in njenega pomočnika).

V središču na prvi pogled banalne združbe umetnosti in nogometa (ki je, po rezultatih kuratoričnega raziskovalnega dela v okviru snovanja razstave, najbolj pogosta športna referenca), slednji v izbranih umetniških delih prvenstveno predstavlja metaforo bodisi za funkcioniranje umetniškega sistema, mehanizme identifikacije z nogometnimi idoli, ali vprašanja moči in denarja v družbi nasploh.

Da tudi nogometna tekma funkcionira na način (v nekem smislu preobrnjenega) panoptičnega dispozitiva, ki je sicer "v domeni" družbenih institucij, na primer izpostavlja večkanalna instalacija Deep play Haruna Farockeja, ki na način nekakšne kulise sopostavlja dvanajst pogledov na finalno tekmo med Francijo in Italijo s svetovnega prvenstva leta 2006.

Minimalna intervencija v uveljavljeni način portretiranja nogometnih moštev v delu Slovan avtoric Anette Mone Chise in Lucie Tkacove (namesto nogometnih žog imajo člani moštva v rokah človeške lobanje) portretno fotografijo transformira v klasični slikarski žanr vanitas, razmislek o minljivosti in krhkosti človeškega življenja, k čemur še vsekakor doprinese dejstvo, da so bile lobanje odkrite med arheološkimi izkopavanji na mestu tega istega stadiona, na katerem je moštvo fotografirano.

Na podoben način so skozi (v vizualnem smislu) minimalno intervencijo deležni semantične transformacije tudi navijaški rekviziti v okviru projekta Ne pustite se potolažiti kolektiva Democracia. Na mestu klasičnih sporočil na

Democracia, Ne pustite se potolažiti, video in prodajna stojnica, 2009 (detajl) (Kaja Kraner)

raznolikih pripomočkih navijaških ritualov se tako znajdejo gesla, kot so "Svoboda za vse ali nikogar", "Idoli ne obstajajo" ali "Ukazujejo nam, ker jih ubogamo", ki nakazuje predvsem na iluzorno apolitičnost navijaštva ter športa na splošno.

Video Zlitje Ingeborg Lüscher dokumentira odigrano tekmo med dvema švicarskima kluboma, pri čemer so igralci oblečeni v skorajda identične poslovne obleke, tako da je nemogoče razločiti pripadnike posameznega moštva. Ko pa ni razločevalnega temelja, ki bi igro lahko vzpostavil na način boja med natančno določljivima stranema, se zdi, da se enostavno borijo vsi proti vsem.

Eden bolj zanimivih je vsekakor projekt v javnem prostoru, naslovljen Spomenik koncentracijskem taborišču Sebastina Errazuriza, v okviru katerega je umetnik na sredino čilskega nacionalnega stadiona, v katerem so v času diktature Augusta Pinocheta zapirali in mučili politične zapornike,

zasadil drevo, desetmetrsko magnolijo. Na razstavi je tako predstavljena dokumentacija memorialne tekme, odigrane okoli zasajenega drevesa.

Nogomet torej predstavlja le še eno od neštetihih možnih metafor sodobno-umetniških referencialnih del, pri čemer se pojavlja temeljno vprašanje, kje je presežek te konkretne metafore, morda ne toliko na ravni posameznih del, temveč razstave kot celote (v sodobnem kontekstu nekakšnega meta-umetniškega dela). Izven tega, seveda, da bi vsekakor lahko rekli, da je njen "timing" dober. Ravno na ravni razstave kot celote se še posebej izpostavi neka radikalna praznost sodobno-umetniške referencialnosti. V vsakem primeru pa bi se lahko strinjali s trditvijo kuratorice razstave (posebej če jo mislimo skozi skupni aspekt specifične odmaknjenosti od vsakodnevnega življenja športa in umetnosti, ki ga izpostavlja Wolfgang Welsch), da sta tako nogomet kot umetnost lepa igra.

Ste vedeli, da ...

... s pridobivanjem kondicije raste tudi IQ

Najnovejše raziskave so pokazale, da lahko delovanje možganov izboljšamo, če povečamo svoj srčni utrip. To velja za otroke, mladostnike, odrasle in starostnike. Z redno telovadbo lahko bistveno zmanjšamo tudi tveganje za pojav Alzheimerjeve bolezni.

(Iz članka Telesna vadba za bister um. Več o tem v avgustovski številki revije Science Illustrated.)

www.sil.si